ستون سؤالا
في أحكام الحيض والنفاس

(پښتو)

د حيض او نفاس د احکامو په اړه

٦٠ شپیته پوښتنې

بسم الله الرحمن الرحيم

شركاء التنفيذ:

دار الإسلام — جمعية الربوة — رواد الترجمة — المحتوى الإسلامي

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

Telephone: +966114454900
ceo@rabwah.sa
P.O.BOX: 29465
RIYADH: 11557
www.islamhouse.com

فهرست

وړاندوینه..1

په لمانځه او روژه کې د حیض د احکامو څخه.................3

په لمانځه کې د پاکوالي له احکامو څخه.......................59

د حیض ځیني احکام په حج او عمره کې. 71

بسم الله الرحمن الرحيم

وړاندوينه

الحمد لله، والصلاة والسلام على رسول الله محمد بن عبد الله وآله وصحبه ومن سار على دربه إلى يوم الدّين، وبعد:

مسلمانې خورې!

هغو ډېرو پوښتنو ته په پام كې نيولو سره چې د حيض د احكامو په اړه په عباداتو كې د علماوو څخه كيږي، دا مو مناسب وليدل چې مونږ هغه پوښتنې چې ډير او تل تكراريږي پرته لدې چې موضوع پراخه كړو، تاسو ته يې په لنډه توګه وړاندې كوو.

مسلمانې خورې!

مونږ كوښښ وكړ چې هغه راټول كړو؛ ترڅو تل تاسو ورته لاس رسى ولرى، او دا د الله تعالى په شرعې باندې د

پوهیدلو د اهمیت له امله، ترڅو په علم او بصیرت سره د الله عبادت وکړي.

خبرداری: هغه کسان چې په لومړي ځل باندې ددغې کتاب پاڼې اړوي داسې ورته ښکاري چې ځینې پوښتنې تکراري دي، مګر د فکر کولو وروسته به معلومه شي چې په بل ځواب کې د معلوماتو او پوهاوی زیاتوالی شتون لري، او موږ وغوښتل چې دغه زیاتوالی له پامه ونه غورځول شي.

او درود دې وي زموږ پر نبي محمد، صلی الله علیه وسلم د هغه پر کورنۍ او د هغه پر ټولو اصحابو.

❃❃❃

په لمانځه او روژه کې د حیض د احکامو څخه

سوال-1: که ښځه د سهار له راختلو سره سم پاکه شي نو آیا په دې ورځ روژه کیدلی شي، او دغه ورځ د هغې لپاره حسابیږي او که یا د دې ورځې قضایي ورباندې راځي؟

جواب-1: که کومه ښځه د سهار له راختلو وروسته پاکه شي نو د هغې د روژې نیولو په اړه د علماوو دوه ویناوې دي:

لومړی وینا: دا چې د دې ورځې پاتې برخه باید روژه ونیسي، مګر دغه ورځ د هغې لپاره نه حسابیږي، بلکې ددغې ورځې قضاء باید راوړي، او دا د امام احمد – رحمه الله– د مذهب مشهور قول دی.

او دوهمه وینا: چې د دې ورځې پاتې برخه روژه دی نه نیسي؛ ځکه چې ددی ورځی روژه نه ده روا؛ ځکه چې هغه په دې ورځ په لومړي سر کې هغه حیض لرونکې ښځه وه نو هغه د روژه نیونکو له جملې څخه نه وه، او که پدې ورځ روژه نیول صحیح نه وي نو په نیولو کې یې هیڅ ګټه نشته، او دا وخت د هغې لپاره د احترام وړ نه دی؛ ځکه چې هغې ته د ورځې په پیل کې د روژې د ماتولو امر شوی دی، بلکې د

هغې لپاره د ورځې په پیل کې روژه نیول حرام ګڼل شوي و.

او شرعي روژه: له سهار څخه تر لمر لویدو پورې له هغو څیزونو ډډه کول دي چې روژه ماتوي د الله – عزوجل-د عبادت کولو په نیت.

او دا وینا - لکه څنګه چې تاسو یې ګورئ – راجح او غوره ده لدې قول څخه چې پاتې ورځ دې روژه ونیسي، او په دواړو ویناو کې د دې ورځې قضاء اړینه ده.

سوال-2: که حیض لرونکې ښځه پاکه شي، او د سهار له لمانځه وروسته غسل وکړي، لمونځ وکړي او

ددې ورځې روژه ونیسي، ایا هغې باندې ددې ورځې قضاء واجب ده؟

جواب-2: که حیض لرونکې ښځه د سهار له راختلو مخکې پاکه شي که څه هم یوه دقیقه مخکې وي، او پخپلې پاکوالی باندې ډاډمنه وي، نو که د رمضان په میاشت کې وي نو روژه پرې واجبه ده، او د هغې ورځې روژه یې صحیح ده، او قضایې پرې لازمه نده؛ ځکه چې هغې د پاکی په حالت کې روژه نیولې ده، که څه هم له سهاره څخه وروسته غسل وکړي نو پر هغې باندې څه حرج نشته، همدا ډول که یو سړی د جماع او یا د احتلام په حالت کې وي، او پیشلمی هم وکړي، او تر سهاره پورې یې غسل نه وي کړی بیا هم روژه یې صحیحه ده. په دې اړه غوارم د ښځو لپاره

یوه بله خبره هم په ګوته کړم چې کله هغې روژه نیولی وي او هغې باندې حیض راشي، ځینې ښځې پدې اند دی چې که حیض يې د ماخستن تر لمانځه مخکې راشي، نو د دې ورځې روژه باطلیږي، دې خبرې باندې هیڅ دلیل نشته، بلکې که د لمر له لویدو وروسته وربانده حیض راشي، که څه هم د یوه شیبه وروسته هم وي، نو روژه يې بشپړه او صحیحه ده.

سوال-3: که ښځه د نفاس څخه تر څلویښتو ورځو مخکې پاکه شي نو ایا روژه او لمونځ پرې واجب دی؟

جواب-3: هو، که ښځه د نفاس څخه تر څلویښتو ورځو مخکې پاکه شي نو روژه او لمونځ پرې واجب دی که د روژې په میاشت کې وي، او میړه يې هم ورسره جماع کولی شي؛ ځکه چې هغه پاکه ده، او

داسې څه نښته چې د روژې نیولو، لمونځ کولو، او د جماع د جواز مانع وکرځي.

سوال-4: که د ښځې د حیض موده اته یا اوه ورځې وي، او بیا له هغې څخه یو یا دوه ځلې ډیر دوام وکړي نو څه حکم لري؟

جواب-4: که د دې ښځې عادت شپږ یا اوه ورځې وي، او دا موده اوږده شي او اته، نهه، لس یا یوولس ورځې شي، نو تر هغه وخته پورې لمونځ نه کوي تر څو چې پاکه شي، دا ځکه چې رسول الله -صلی الله علیه وسلم- د حیض لپاره کوم خاص حد نه دی ټاکلی.

او الله تعالی فرمايلي دي: {وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى}. [البقرة:222].

او دوی له تا نه د حيض په باره کې پوښتنه کوي، ته ووايه: دا يوه پليتي ده.

کله چې دا وينه پاتې شي، ښځه به تر هغه وخته انتظار باسي تر څو چې پاکه شي، بيا به غسل او لمونځ وکړي، او که په دوهمه مياشت کې هغې باندې کمه راشي، نو که پاکه شوې وي غسل دې وکړي، که څه هم د پخوانی حيض سره سمون و نلري.

مهمه خبره دا ده چې کله ښځه د حيض په حالت کې وي نو لمونځ دې نکوي، که حيض د مخکيني عادت

سره ورته والی ولري يا يې و نلري، يا لږه وي او يا ډېره وي، او کله چې پاکه شي نو لمونځ دې وکړي.

سوال-5: ايا ښځې به د نفاس په وخت کې خلوېښت ورځې ناستې وي، نه به لمونځ کوي او نه به روژه نيسي، او که نه اعتبار د وينې بندېدو لره دی، نو کله چې وينه بنده شوه پاکه شوه او لمونځ به کوي، او د پاکوالي کمه موده څومره ده؟

جواب-5: د نفاس لرونکې ښځې لپاره محدود وخت نشته، بلکې ترڅو چې وينه موجوده وي هغه د نفاس په دوره کې وي، لمونځ به نه کوي، روژه به نه نيسي، او مېړه به ورسره جماع نه کوي.

او هرکله چې پاکي وويني - حتا که له څلويښتو ورځو څخه مخکې هم وي -، حتا که پرته له لسو يا پنځو ورځو هم لږ ناسته وي نو لمونځ دې وکړي، روژه دې ونيسي او ميړه يې ورسره جماع کولی شي، او په دې کې څه حرج نشته.

مهمه خبره دا ده چې نفاس يو محسوس عمل ده، احکام يې د شتون او نه شتون پورې تړلي دي، نو کله چې شتون ولري، احکام يې ثابتيږي، او کله چې ترې پاکه شي، احکام يې هغې باندې نه تطبيقيږي.

خو که له شپيتو ورځو څخه زيات شي نو هغه پدې وخت کې مستحاضه بلل کيږي، او يوازې تر هغه وخته پورې به ناسته وي چې د حيض موده يې وي، بيا به غسل وکړي او لمونځ دې ادا کړي.

سوال-6: که د رمضان په میاشت کې د ورځې په اوږدو کې له ښځې څخه د وینې محدود څاڅکي ووځي، او دغه وینه د رمضان میاشت کې د هغې سره دوام ومومي او روژه هم ونیسی، ایا ددې روژه صحیح ده؟

جواب-6: هو، د هغې روژه صحیح ده، او دا د وینې څاڅکي هیڅ نه دي؛ ځکه چې دا له رګ څخه ده، او له علي بن ابي طالب -رضي الله عنه- څخه نقل شوي دي چې هغه وویل: دا څاڅکي چې د پوزې د وینې کیدلو په څیر دي حیض نه دی. په دې ډول له هغه -رضی الله عنه- څخه ذکر شوی دی.

سوال-7: که حیض یا نفاس لرونکې ښځه د سهار تر لمانځه مخکې پاکه سي، او وروسته له سهاره غسل وکړي، ایا د هغې روژه صحیح ده او که نه؟

جواب-7: هو، د حایضې ښځې روژه په هغه صورت کې صحیح ده چې له سهاره مخکې پاکه شوې وي او د سهار تر راختلو پورې یې غسل نه وي کړی، او همدارنګه د نفاس لرونکې ښځې؛ ځکه هغوی پدې وخت کې د روژه نیوونکو څخه دي، او دوی په دې وخت کې داسې دي لکه چې پر چا باندې جنابت وي، که د جنابت په حالت کې پر چا باندې سهار راوخیژي نو روژه یې صحیحه ده؛ د الله تعالی ددې قول پر اساس: {فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُواْ مَا كَتَبَ اللّهُ

لَكُمْ وَكُلُواْ وَاشْرَبُواْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ}. [البقرة:187].

(نو اوس له هغوی سره مُباشَرت (کوروالی) کوئ او څه چې الله تاسو لپاره ليکلي دي هغه لټوئ، او خورئ، او څښئ تر هغه چې تاسو ته سپين تار د سبا له تور تار نه ښه ښکاره (او بيل) شي)، او کله چې الله – تعالى- د سهار تر روښانه کيدو پورې جماع کولو ته جواز ورکړی ، نو غسل بايد د سهار له راختلو وروسته وشي، او د عائشې -رضى الله عنها- د حديث له مخې چې رسول الله -صلى الله عليه وسلم- باندې به سهار راختلو، په داسې حال کې چې له خپلې کور والا سره به يې کوروالى کړی و او هغه به روژه و. يعنې: دا چې

هغه -علیه الصلاة والسلام - له جنابت څخه به یې غسل نه کاوه مګر د سهار د راختلو وروسته.

سوال-8: که ښځه وینه احساس کړي او د لمر له لویدو مخکې خارج نشي، او د حیض درد احساس کړي، نو د هغې ورځې روژه صحیح ده او یا قضا وربانديې واجب دی؟

جواب-8: که پاکه ښځه د روژې په حالت کې د حیض د راتللو احساس وکړي، خو تر لمر لویدو پورې خارج نشي، او یا د حیض درد احساس وکړي، مګر د لمر د لویدو څخه وروسته خارج شوی وي، نو ددی ورځې ورژه یې صحیحه ده، که فرضي روژه وي قضا وربانديې نشته، او که د نفلي عمل وي د هغې ثواب نه باطلیږي .

سوال-9: که ښځه وينه ووينې او ډاډه نه وي چې دا د حيض وينه ده نو په دې ورځ روژه نيول څه حکم لري؟

جواب-9: د هغې ورځ روژه صحيحه ده؛ ځکه چې اصل دا دی چې حيض نده تر څو چې هغې ته څرګنده نه شي چې دا حيض دی.

سوال-10: ځينې وختونه يوه ښځه د ورځې په اوږدو کې د وينې کوچنۍ نښې يا ډير لږ ټکي ويني، ځينې وختونه يې د حيض په وخت کې ويني او هغه لا راوتلې نه وي، او ځينې وختونه يې د خپل عادت (حيض) نه پغير بل وخت کې ويني، نو په دې دواړو حالتونو کې د دې د روژې څه حکم دی؟

جواب-10: دې ته ورته پوښتنې ته مخکې ځواب ورکړ شوی دی، خو دا پاتې ده چې که دا ټکي د عادت په ورځو کې وي او هغه يې حیض وګڼي چې بخپله ښه پوهیږئ، نو پدې وخت کې حیض دی.

سوال-11: ایا حیض او نفاس لرونکې ښځې د رمضان په میاشت کې د ورځې خوراک او څښاک کولای شي؟

جواب-11: هو، هغوی په رمضان کې د ورځې خوراک او څښاک کولی شي، مګر دا غوره ده چې په پټه وي که چیرې د هغې په کور کې ماشومان وي؛ ځکه چې دا به ماشومانو لپاره ستونزې رامینځته کړي.

سوال-12: که د حیض او نفاس لرونکې ښځې د مازدیګر په وخت کې پاکې شي، ایا د ماسپښین او مازیګر لمونځونه باید ادا کړي، او که نه یوازې د مازیګر لمونځ باید ادا کړي؟

جواب-12: په دې مسله کې راجح قول دا دی چې: یوازې د مازیګر لمونځ باید ادا کړي؛ ځکه چې د ماسپښین لمونځ په وجوب باندې دلیل نشته، او اصل د ذمې خلاصون دی، او بیا رسول الله -صلی الله علیه وسلم- وفرمایل: «**من أدرك ركعةً من العصر قبل أن تغرب الشمس فقد أدرك العصر**»، "

چا چې د مازیګر د یو رکعت په اندازه وخت و موندې د لمر له لویدو مخکې، نو هغه مازیګر موندلی دی"، اود ماسپښین د راګیرولو خبره یې نه ده کړې، او

که د ماسپښین لمونځ واجب وی نو رسول الله -صلی الله علیه وسلم- به بیان کړی وی، ځکه چې که ښځه د ماسپښین وروسته حائضه شي نو یوازې د ماسپښین وخت پرې واجب دی، پرته د مازیګر لمونځ څخه، حال دا چې د ماسپښین لمونځ د مازیګر لمونځ سره جمع کیږي، او ددواړو صورتونو تر منځ هیڅ توپیر نشته چې په اړه یې پوښتنه وشوه.

په دې اساس راجح قول دا دی چې یوازې د مازیګر لمونځ دی باید ادا کړي؛ د نص د دلالت او د هغی سره د قیاس پر اساس، او همدا راز که هغه د ماخستن د لمانځه د وتلو له وخته مخکې پاکه شي، نو یوازې د ماخستن لمونځ پرې واجب دی، او د ماښام لمونځ پرې لازم نه دی.

سوال-13: ځينې ښځې چې سقط کوي د يو حالت څخه خالي نه وي: يا د جنين له جوړښت څخه مخکې سقط کوي، او يا له جوړښت او په هغه کې د خطونو د څرګنديدلو وروسته سقط کوي، نو د دغې ورځې روژه نيول دې ښځې ته څه حکم لري چې سقط يې کړی وي، او په هغه ورځو کې روژه نيول چې وينه ويني؟

جواب-13: که جنين نه وي جوړ شوی، نو دا وينه د نفاس وينه نه ده، په دې اساس روژه دې ونيسي او لمونځ دې ادا کړي، او روژه يې صحيحه ده.

که جنين جوړ شوی وي، نو وينه د نفاس وينه ده، د هغې لپاره لمونځ کول او روژه نيول روا نه دي.

او په دې مسله کې قاعده يا ضابط دادی چې: که جنين جوړ شوی وي نو وينه يې د نفاس وينه ده، او که جوړ شوی نه وي نو وينه يې د نفاس وينه نه ده، او که وينه يې د نفاس وي پر هغې باندې هغه څيزونه حرام دي چې د نفاس لرونکې ښځو باندې حرامې دي، او که وينه د نفاس وينه نه وي نو پدې حالت هغه څيزونه هغی باندې حرامې ندي.

سوال-14: د روژې مياشت د ورځې لخوا د اميندوارې ښځې څخه وينه راتلل، ايا دا د هغې په روژه اغيزه کوي؟

جواب-14: که د حيض وينه ووځي او ښځه روژه وي نو روژه يې فاسديږي؛ لکه څنګه چې رسول الله ﷺ

-صلی الله علیه وسلم- وفرمایل: «**ألیس إذا حاضت لم تصلّ، ولم تصم؟**»

«ایا داسې نه ده چې ښځه حایضه وي نو لمونځ نه کوي او روژه نه نیسي؟»

له همدې امله موږ دا د روژې د ماتولو له څیزونو څخه ګڼو، او نفاس هم په همدې ډول دی، او د حیض او نفاس وینې بهیدل روژه ماتوي.

او د روژې په میاشت کې له حامله ښځې څخه د ورځې لخوا د وینې راتلل که حیض وي نو د هغه ښځې د حیض په شان ده چې حامله نه وي، یعنې: د هغې په روژه باندې اغیز کوي، او که حیض نه وي نو په هغې باندې هیڅ اغیز نه کوي.

هغه حيض چې د اميندواره ميرمنې څخه واقع کيدی شي دا هغه دوامداره حيض دی چې د اميندوارۍ راهيسې نه وي بند شوی، بلکې هغې ته د عادت په وخت کې راځي، نو دا د راجح قول له مخې حيض ده، او د حيض احکام پرې ثابتيږي.

خو که وينه پرې ودريږي، او له هغه وروسته وينه ووينې چې د عادت وينه نه وي، نو په روژه يې هيڅ اغيز نه کوي؛ ځکه چې دا حيض نه دی.

سوال-15: که يوه ښځه د عادت په ورځو کی يوه ورځ وينه ووينې او بله ورځ تهوله ورځ وينه ونه وينې، نو دغه ښځه دې څه وکړي؟

جواب-15: ظاهراً دا پاکوالی یا وچوالی چې د هغې په حیض کې واقع شوی دی د حیض پورې تړاو لري، نو پاکوالی نه ګڼل کېږي، نو له همدې امله دغه ښځه به منعه کېږي له هغه څه چې حایضه ښځه ورڅخه منعه کېږي.

ځینو علماوو ویلي دي: که یوه ورځ وینه ووینې او بله ورځ پاکه وي، نو وینه یې حیض ده، او نقاء پاکي ده تر دې چې پنځلسو ورځو پورې ورسیږي، نو کله چې پنځلسو ورځو ته ورسېږي نو ده د استحاضه وینه ده. دا د امام احمد بن حنبل رحمه الله د مذهب مشهور قول دی.

سوال-16: د حیض په وروستیو ورځو کې او د پاکۍ څخه مخکې ښځه د وینې هیڅ نښې نه ویني، ایا د

سپینې مایع د لیدلو پرته په دې ورځ روژه ونیسي، او که یا څه وکړي؟

جواب-16: که د هغې عادت وي چې سپین مایع نه ویني لکه ځنګه چې د ځینو ښځو عادت دی نو روژه دی ونیسي، او که عادت یې وي چې سپین مایع وګوري نو روژه دې نه نیسي تر څو چې سپین مایع ونه ویني.

سوال-17: د حائضې او نفاسې ښځې د قرآن کریم تلاوت کول لمخی او یا د حفظ څخه د ضرورت په صورت کې څه حکم لري، لکه زده کوونکې او یا استاده؟

جواب-17: د حيض او نفاس په حالت کې د حاجت په صورت کې د قرآنکريم تلاوت کول هيڅ حرج نه لري، لکه هغه ښځه چې ښوونکې او يا زده کوونکې وي، چې د شپې او يا د ورځې په وخت کې قرآن کريم تکرار کړي.

مګر تلاوت - زما مطلب دا دی: د قرآن تلاوت د ثواب او اجر لپاره ولوستل شي- نو غوره ده چې دا ونه کړي؛ ځکه چې ډېری يا اکثره علماء په دې باور دي چې د حايضې ښځې لپاره د قرآن کريم لوستل روا نه دي.

سوال-18: ايا حائضه ښځه بايد له پاکوالي وروسته خپلې جامې بدلې کړي، سره له دې نه چې وينه او نجاست ورته نه وي رسيدلی؟

جواب-18: نه، لازم ندي؛ ځکه چې حيض بدن نه نجس کوي، بلکې د حيض وينه يوازې هغه څه ناپاک کوي چې ورته رسيدلې وي، او له همدې امله رسول الله- صلى الله عليه وسلم- ښځو ته امر کړی، چې که د حيض وينه د دوی په جامو باندې ولګيږي، هغه بايد ومينځي، او په خپلو جامو کې دې لمونځ وکړي.

سوال-19: يوې ښځې د رمضان په مياشت کې اوه ورځې روژه ماته کړه په داسې حال کې چې هغه نفاسه وه، او د روژې قضا يې و نه نيوله تر څو چې دويم رمضان هغې باندې راغی، او په دويم رمضان کې يې اوه ورځې د شيدو ورکولو لپاره ور څخه پاتې شولې، او د روژې قضاء يې نه وه ادا کړې؛ د ناروغۍ

په عذر سره، نو دغه ښځه څه باید وکړي پداسې حال کې چې دریم رمضان هم نږدې دی؟ مهرباني وکړئ موږ ته مشوره را کړئ، الله دې تاسو ته اجر درکړي.

جواب-19: که دا ښځه لکه څنګه چې هغې د ځان په اړه ویلي دي - چې هغه ناروغه وه، او د روژې قضايي نشي راوړی – نو هغه دې هر کله چې وکولی شي روژه دې ونیسي؛ ځکه چې هغه معذوره ده، که څه هم دویم روژه هم ورباندې راشي.

خو که د هغې لپاره عذر نه وي، مګر د سستي او غفلت لمخې وي، نو د روژې په قضايي کې تر دوهمې روژې پورې ځنډول روا نه دي، عایشه -رضي الله عنها- فرمايي: ما باندې به د روژې قضايي وه نو له شعبان پرته به مې قضا نه شو ادا کولی.

په دې اساس دا ښځه دې باید خپل ځان ته وګوري، که عذر يې نه وي، نو هغه ګناهګاره ده، او باید الله ته توبه وباسي، او د روژې په قضاء کې دې بيړه وکړي، او که عذر ولري نو څه حرج وربانديې نشته، حتا که يو کال يا دوه کاله وربانديې تيرې شي.

سوال-20: ځينې ښځې دويم رمضان ته داخليږي مګر د تېر رمضان ځينې روژې يې نه دي نيولې، نو هغوی لره څه کول پکار دي؟

جواب-20: دوی باید: له دې عمل څخه الله ته توبه وباسي؛ ځکه چې د رمضان د روژې قضاء له عذر پرته تر دويم رمضان پورې ځنډول روا نه دي؛ عايشه -رضي الله عنها- د قول لمخې چې فرمايي: **ما باندې**

به د رمضان د روژې قضايي وه، نو له شعبان پرته به مې قضايي نشو ادا کولی.

دا په دې دلالت کوي چې د روژې قضا تر دوهم رمضان پورې نه شي ځنډولای، نو باید د الله – عزوجل– ته د خپل کړنې څخه توبه وباسي، او خپلې قضايې ورځې دې له دویم رمضان وروسته ادا کړي.

سوال–21: د مثال په توګه که ښځې باندې د ماسپښین په یوه بجه حیض راشي، او هغې د ماسپښین لمونځ يې نه وي ادا کړی، ایا د پاکوالي وروسته د دغه لمونځ قضا باید راوړي؟

جواب–21: په دې اړه د علماوو اختلاف دی، ځینو ویلي دي چې: هغې باندې د دې لمونځ قضاء نشته؛

ځکه چې هغې افراط نه دی کړی او نه يې ګناه کړې ده؛ او د هغې لپاره روا ده چې لمونځ د وخت تر پای پورې وځنډوي. او ځينو ويلي دي چې: هغه بايد د دې لمانځه قضاء راوړي؛ د رسول الله – صلی الله عليه وسلم- د وينا د عام مفهوم له مخې: "**چا چې د لمونځ يو رکعت راګير کړو، نو هغه لمونځ راګير کړو**".

او د احتياط له مخې : د لمونځ قضا دی ادا کړي؛ ځکه چې دا يو لمونځ دی، د هغې په ادا کولو کې هيڅ سختي نشته.

سوال-22: که حامله ښځه د ولادت څخه يوه يا دوه ورځې مخکې وينه ووينې نو روژه او لمونځ دې پرېږدي او که څنګه؟

جواب-22: که حامله ښځه د ولادت څخه یوه یا دوه ورځې مخکې وینه ووینې، او ورسره د ولادت دردونه وي نو دا نفاس ده، ددې لپاره لمونځ او روژه پرېښودل کیږي، او که له وینې سره د ولادت درد نه وي دا فاسده وینه ده او هغه لره هیڅ اعتبار نشته، او دغه وینه ښځه له لمونځ او روژی څخه نه منعه کوي.

سوال-23: د حیض د مخنیوي لپاره د ګولیو استعمالول په اړه ستاسو نظر څه دی؛ ترڅو له نورو خلکو سره روژه وشي نیولی؟

جواب-23: زه له دې څخه خبرداری ورکوم، ځکه چې دا ګولۍ لوی زیان لري، دا ما ته د ډاکټرانو لخوا ثابته شویده، او ښځې ته باید وویل شي: دا هغه څه دي چې الله د آدم د لوڼو لپاره حکم کړی دی، نو په

هغه څه راضي شه چې الله تعالى حکم کړى دى، او روژه ونيسه کله چې د هغې مانع شتون و نلري، او که چيرې کوم مانع وي، نو روژه ماته کړه، په هغه څه راضي شه چې د الله تعالى لخوا مقدر شوي وي.

سوال-24: يوه ښځه د ولادت څخه دوه مياشتې وروسته، وروسته لدې چې پاکه شوه د ويني څو څاڅکي يې وليدلې، نو ايا روژه دې ماته کړي، او لمونځ دې نه کوي؟ او که يا هغه څه وکړي؟

جواب-24: د ښځو د حيض او نفاس ستونزې د هغه سمندر په څير دى چې ساحل نلري، او د لاملونو څخه يې: د حمل او حيض د مخنيوي لپاره د ګوليو کارول، او مخکني خلک په دې ډول ډيرو ستونزو باندې نه پوهيدل، دا سمه ده چې ستونزه د رسول الله

-صلى الله عليه وسلم- له رسالت څخه او حتا د ښځو له پيدايښت سره هم موجودې وې، خو له بده مرغه چې په دې کچه زياتيدل او حلول يې انسان حيرانوي.

مګر عمومي قاعده داده چې: كه ښځه پاكه شي او هغه د حيض او نفاس پاكوالى وګوري - زما هدف د پاكوالي څخه د حيض پرمهال پاكوالى دى: د سپينې مايع ښكنديدل، چې هغه سپينې اوبه دي چې ميرمنې يې پيژني - او د پاكوالي څخه وروسته كه خړوالى، ژيړ، يا داغ، يا رطوبت وليدل شي حيض نه دى، او د لمانځه، روژې، او سړي له د خپلې ميرمنې سره د جماع څخه مانع نه ګرځي؛ ځكه چې دا حيض

نده، ام عطيه وويل: موږ به ژيړوالى او خړوالى په هيڅ کې نه شميره.

بخاري روايت کړی، ابو داود زياته کړه: له پاکوالي وروسته. او ددې سند صحيح ده.(۱)

په دې اساس موږ وايو: هر هغه څه چې له دې ځيزونو څخه له پاکوالي وروسته پيښيږي، ښځې ته زيان نه رسوي، او دلمانځه، روژې او له مېړه سره د جماع کولو مانع نه ګرځي، مګر هغه دى بايد بيړه ونکړي تر څو چې پاکوالى ونه ګوري؛ ځکه چې ځينې ښځې کله چې وينه يې وچه شي نو په بيړه باندې غسل کوي مخکې له دې چې پاکې ووينې، له همدې امله د صحابه وو ښځو به د مؤمنانو مور عائشې -رضى الله عنها- ته کرسف ورليږلې، يعنې:

مالوچ چې په کې وینه وي، نو هغې به ورته ویل: تلوار مه کوه تر هغه چې تاسو سپین مایع وګورئ.

سوال-25: د ځینو ښځو وینه دوام مومي، او کله د یوې یا دوې ورځو لپاره ودریږي، او بیا راګرځي، نو په دې صورت کې د روژې، لمانځه او نورو عبادتونو حکم څه دی؟

جواب-25: هغه څه چې د ډېرو علماوو نظر دی هغه دا دی چې که ښځه عادت ولري، او عادت یې ختم شي، باید غسل وکړي، لمونځ وکړي، او روژه ونیسي، او هغه څه چې له دوو یا دریو ورځو وروسته ویني حیض نه دی؛ ځکه چې د دغو علماوو له نظره د پاکۍ لږه موده دیارلس ورځې دي.

ځينو علماء و ويلي دي: کله چې وينه ووينې نو حيض ده، او کله چې له دې څخه پاکه شي نو پاکه ده، که څه هم د دوارو حيضونو تر منځ ديارلس ورځې نه وي.

سوال-26: د ښځې لپاره کوم يو غوره ده: د رمضان په شپو کې په خپل کور کې لمونځ کول، او يا په جومات کې، په ځانګړې توګه که چيرې جومات کې درسونه او موعظې وي؟ او هغه ښځو ته چې په جوماتونو کې لمونځ کوي ستاسو نصيحت څه دی؟

جواب-26: غوره داده چې په خپل کور کې لمونځ وکړي؛ د رسول الله -صلى الله عليه وسلم- د عموم قول پر اساس: "**او د هغوی کورونه د هغوی لپاره غوره دي**".

او دا ځکه چې د ښځو وتل په ډېرو مواردو کې له فتنې څخه خوندي نه دي، نو دا چې ښځه په خپل کور کې پاتې شي، د هغې لپاره غوره ده چې په جومات کې د لمانځه لپاره ولاړه شي، وعظ او درسونه د کسېټونو له لارې لاس ته راوړلی شي.

او زموږ لارښوونه هغو ښځو ته چې په جومات کې لمونځ کوي داده چې: له خپلو کورونو څخه پرته له زینت او خوشبو څخه ووځي.

سوال-27: د روژې په میاشت کې د روژه لرونکې ښځې لپاره د ورځې په اوږدو کې د خوړو څکل څه حکم لري؟

جواب-27: حکم یې داد دی چې: هیڅ ستونزه نشته؛ د اړتیا لمخې، مګر وروسته له څکلو دې هغه بېرته توف کړي.

سوال-28: کومه ښځه چې په حادثه کې ټپي شوې وي، او د حمل په لومړیو کې وه، او جنین یې له زیاتې وینې وروسته سقط کړه، آیا د هغې لپاره روژه ماتول روا دي، او یا باید خپله روژه بشپړه کړي؟ او که روژه ماته کړي نو ایا هغه ګناهکاره کیږي؟

جواب-28: مورږ وایو: حامله ښځې باندې حیض نه راځي، لکه چې امام احمد رحمه الله فرمایي: ښځې د حیض په نشتوالي پوهیدلی چې حمل لري. او حیض - لکه څنګه چې علماوو ویلي دي – الله تبارک و تعالی هغه د مور په رحم کې د جنین د تغذیې لپاره

رامینځته کړی، نو کله چې امیندواري رامینځته شي نو حیض بندیږي.

مګر د ځینو ښځو حیض ممکن چې له عادت څخه ډیر ته دوام ورکړي لکه څنګه چې دوی د امیندوارۍ دمخه وې، نو دی ښځې باندې حکم کوو چې هغه حایضه ده ځکه چې حیض دوام لري، او په حمل باندې اغیزه نه کوي، نو دا حیض د هر هغه څه مانع کیږي چې د حیض په وسیله د غیر حامله ښځې د حیض مانع کیږي، او واجبوي هغه څه چې په هغه وخت کې واجبوي یې، او ساقطوي هر هغه څه چې هغه وخت کې ساقط کیدلې.

خلاصه: هغه وینه چې د امیندوارې ښځې څخه راوځي په دوه ډوله دي:

یوه هغه ډول چې د حیض حکم پرې کیږي، او هغه دا ده چې دوام ولري لکه څرنګه چې یې د حمل څخه مخکې دوام درلود، پدې معنا چې: حمل په هغه باندې هیڅ اغیزه نه وي کړې، نو هغه حیض دی.

دوهم ډول: هغه وینه چې د حمل په وخت کې وتلې وي، یا د حادثې، او د څه شي پورته کول، او یا له کوم ځای څخه غورځېدلو په نتیجه کې منځ ته شوي وي او یا دې ته ورته حالات وي، نو دغه وینه د حیض وینه نه ده، بلکې د رګ وینه ده، په دې اساس د غه وینه له لمانځه او روژې مانع نه ګرځي، بلکې هغه د پاکو ښځو په حکم کې ده.

خو که د حادثې له امله د خیټې څخه ماشوم او یا حمل را ووځي، نو پدې صورت کې علماوو ویلي دي:

که چیرې ماشوم او یا حمل راووځي چې د انسان شکل په کې ښرګند وي نو دغه راوتل نفاس ګڼل کیږي، چې په دې وخت کې یې لمونځ او روژه پرېښودل کیږي، او مېړه به یې تر هغه وخته پورې له هغې څخه ډډه کوي، ترڅو چې پاکه شي.

او که چیرته جنین په داسې حال کې راووځي چې د انسان شکل په کې ښرګند نه وي نو د نفاس وینه نه بلل کیږي، بلکه فاسده وینه ده، او هغه د لمانځه، روژې او نورو شیانو څخه نه منع کوي.

علماوو ویلي دي: د جوړښت موده: لږ تر لږه یو اتیا ورځې دي؛ ځکه چې جنین د مور په رحم کې وي. لکه څرنګه چې عبدالله بن مسعود- رضي الله عنه- فرمایي: **رسول الله –صلی الله علیه وسلم- مور ته**

ويلي دي او هغه رښتيا ويونکی او ريښتينی ګڼل شوی دی، هغه فرمايي: ستاسو څخه يو څوک د خپل مور په خيټه کې تر څلويښتو ورځو پورې راغونډېږي، بيا به همدومره موده د وينې د ټوټې په څير وي، بيا به همدومره موده د ژول شوي غوښې د يوې ټوټې په څير وي، بيا به ملايک ورته وليږدول شي، او هغه ته به د څلورو کارونو امر وشي، د هغه د رزق، اجل، عمل، بدبختۍ او يا خوشبختۍ به ورته وليکل شي".

او ممکن ندي چې تر دې مخکې پيدا شي، او ډېر احتمال شته چې له نويو ورځو وړاندې جوړښت څرګند نه شي، لکه چې ځينو علماوو ويلي دي.

سوال-29: زه يوه ښځه يم چې يو کال وړاندې د

امیندواری په دریمه میاشت کې مې سقط وکړه، ما تر هغه وخته لمونځ و نه کړ تر څو چې پاکه شوم، بیا ماته وویل شول: تا باید لمونځ کړی وی. زه باید څه وکړم، او د ورځو دقیق شمیره هم ما ته نه ده معلومه؟

جواب-29: هغه څه چې د علماوو په نیز مشهور دي: که ښځه تر دریو میاشتو سقط وکړي، نو لمونځ دی نه کوي؛ ځکه چې که د ښځې جنین سقط شی چې په هغه کې د انسان شکل څرګند وي نو هغه وینه چې د هغې څخه وځي هغه نفاس ده چې هغه سره لمونځ نه کیږي.

علما ویلي دي: د جنین جوړښت په هغه صورت کې څرګندیدلی شي چې یو اتیا ورځې یې بشپړې کړې وي، او دا د دریو میاشتو څخه کمې دي، او که دا

یقیني شي چې جنین یې له دریو میاشتو څخه سقط شوی دی، نو هغه څه چې ورته پیښ شوي هغه د فساد وینه ده، نو د هغه لپاره لمونځ نه پریښودل کیږي.

دا سوال کونکې باید په یاد راولي چې که جنین له اتیا ورځو مخکې سقط شوی وي، نو د لمونځ قضا دې ادا کړي او که نه پوهیږي څومره لمونځونه هغې څخه پاتې شوي دي؟ هغه دې احتمالی اندازې باندې عمل وکړي چې غالباً څو لمونځونه یې ندي ادا کړي، هغه دې ادا کړي.

سوال-30: یو پوښتنه کوونکې وایي: له هغه وخته چې پر هغې روژه فرض شوې ده هغې د رمضان روژه نیولې ده، خو د هغې ورځو قضا یې ندی ادا کړې چې د حیض له امله یې روژې ندي نیولي، او د روژې

شمېر باندې هم نه پوهیږي، نو هغه په دې اړه د لارښوونې غوښتنه کوي چې اوس څه وکړي؟.

جواب-30: له بده مرغه چې د مؤمنانو په ښځو کې داسې پیښیږي، ځکه دا غفلت – زما مطلب دا دی: د روژې په قضاء کې بې پروایي کول، یا د ناپوهۍ له وجهې دی، یا د غفلت له وجهې، او دواړه حالتونه مصیبت دی؛ ځکه چې د نا پوهۍ درملنه په پوهې او پوښتنې سره کیږي، اما د غفلت درملنه د الله – عزوجل- څخه په تقوا، مراقبت، او د هغه له عذاب څخه ویرې سره کیږي، او هغه څه ته مخکې والی چې هغه یې خوښوي.

دغه ښځه باید الله ته د خپل عمل څخه توبه وباسي، او بخښنه وغواړي، او د هغه ورځو په اړه چې څومره

يې پریښودل شوي وخیړي او د خپلې وسې په اندازه قضا دې ادا کړي، او پدې توګه خپل مسؤلیت ادا کولی شي، او موږ هیله لرو چې الله به د هغې توبه قبوله کړي.

سوال-31: که ښځې باندې د لمانځه د وخت د داخلیدو څخه وروسته حیض راشي نو څه حکم لري؟ نو کله چې پاکه شي په هغې باندې يې قضا راوړل واجب دې کنه؟ او همدارنګه که هغه د لمانځه د وخت د ختمیدو نه پس پاکه شي؟

جواب-31: لومړی: که ښځې باندې د لمانځه له وخت څخه وروسته حیض راشي –یعنې: د لمانځه د وخت له داخلیدو څخه وروسته – کله چې هغه پاکه شوه نو باید هغه د لمونځ قضا دې ادا کړي، که هغې د

حيض له راتلو دمخه لمونځ نه وي ادا کړې، د رسول الله -صلى الله عليه وسلم- ددې قول پر اساس چې فرمايي: "**چا چې د لمونځ يو رکعت راګير کړو، نو هغه لمونځ راګير کړو**".

که ښځه د لمانځه د وخت د يو رکعت په اندازه وخت ومومي، او د لمانځه ځخه مخکې هغې باندې حيض راشي، نو که هغه پاکه شي، هغې باندې قضاء لازمي ده. دويم: که د لمانځه له وخت ځخه مخکې له حيض ځخه پاکه شي، نو د دغه لمونځ بايد قضا راوړي، که د لمر ختلو مخکې د يو رکعت په اندازه پاکه شي، د سهار لمونځ قضايي پرې واجب دی، که د لمر د لويدو ځخه مخکې د يو رکعت په اندازه وخت پاتي وي او پاکه شي، د مازيګر لمونځ پرې واجب دی، که د نيمې شپې

څخه مخکې د یو رکعت په اندازه وخت پاتې وي او پاکه شي نو د ماخوستن لمونځ پرې واجب دی. که د نیمې شپې څخه وروسته د یو رکعت په اندازه وخت پاتې وي او پاکه شي نو د ماخوستن لمونځ پرې واجب ندی، او هغه باید د سهار لمونځ ادا کړي هر کله چې وخت یې راشي. الله سبحانه وتعالی فرمايي: {فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ فَأَقِيمُواْ الصَّلاَةَ إِنَّ الصَّلاَةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا}. [النساء:103].

(چې کله تاسو مطمئن (ډاډمن) شئ، نو لمونځ قایموئ (د اطمینان د حالت لمونځ) بېشکه لمونځ په مومنانو باندې په (معلومو) وختونو کې فرض کړی شوی دی).

یعني: په محدود وخت کې تاکل شوی فرض دی، د انسان لپاره دا روا نه ده چې لمونځ له خپل وخت څخه بهر کړي، او نه يې له وخت څخه مخکې پيل کړي.

سوال-32: د لمانځه پر مهال ما باندې حيض راغی، څه بايد وکړم؟ ايا د حيض د وخت لمونځ قضا ادا کړم؟

جواب-32: که حيض د لمونځ د وخت څخه وروسته واقع شي - لکه څنګه چې د هغې حيض د زوال څخه نيم ساعت وروسته پيښ شي د بيلګې په توګه - بيا کله چې د حيض څخه پاکه شي، د هغه لمونځ قضا دې ادا کړي چې وخت يې داخل شوی و او هغه پاکه وه؛ د هغه تعالی د قول پر اساس: {إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا} [النساء:103].

(بېشکه لمونځ په مومنانو باندې په (معلومو) وختونو کې فرض کړی شوی دی).

د حيض د وخت لمونځ قضا نه ادا کيږي؛ لکه څنګه چې هغه – صلى الله عليه وسلم- په يو اوږد حديث کې فرمايلي دي: «**ايا داسې نده چې کله حيض ورباندې راشي لمونځ دې نکوي او روژه دې نه نيسي؟**».

او د علماوو په دې خبره اتفاق دی چې د حيض په وخت کې که لمونځ ورځخه قضا شوی وي هغې باندې قضاء نشته. او که هغه پاکه شوه، او يو يا ډير رکعت په اندازه وخت پاتې وي، نو هغه بايد د هغه وخت لمونځ ادا کړي چې په هغه وخت کې پاکه شوې وي؛ د هغه – صلى الله عليه وسلم- د وينا پر اساس:

"چا چې د مازيګر د لمانځه يو رکعت د لمر د لوېدو څخه مخکې راګير کړو، نو هغه ماازيګر راګير کړو»،

او که مازيګر يا د لمر له راختلو مخکې پاکه شي، او له لمر لوېدو او لمر ختلو ته د يو رکعت په اندازه وخت پاتې وي، نو د مازيګر لمونځ به ادا کوي په لومړۍ مسأله کې، او د سهار لمونځ په دويمه مسأله کې.

سوال-33: زه يوه مور لرم چې پنځه شپيته کلنه ده، نولس کاله کيږي چې اولادونه يې نه دي زيږولي، اوس هغې څخه وينه بهيږي، ددې ستونزې درې کاله کيږي، داسې ښکاري چې دغه ناروغي هغې لپاره د ټخوا وخت څخه پاتې وي، دا چې هغې باندې د رمضان مياشت راځي، تاسو ورته څه مشوره ورکوئ؟ او د هغې په څير کس څه بايد وکړي؟

جواب-33: د داسې ښځې لپاره چې وینه یې بهیږي حکم یې دا دی: چې هغه دې خپل پخواني حیض – مخکې لدې چې دغه ستونزه ورته پیدا شوې ده- د نیټې په اندازه دې لمونځ او روژه پریږدي، د مثال په توګه که د هغې عادت دا وي چې حیض یې د میاشت په پیل کې د شپږو ورځو لپاره وي، نو هغه د هر میاشت په پیل کې د شپږو ورځو لپاره دې لمونځ نه کوي او روژه دې نه نیسي، او هرکله چې دغه موده ختمه شوه نو غسل دې وکړي، لمونځ دې وکړي او روژه دې ونیسي.

او د دې ښځې او دې ته ورته ښځو ته د لمونځ کولو طریقه: خپله شرمګاه دې په بشپړه توګه ومینځي، او یوې ټوټې سره دې بند کړي، اودس دې وکړي، او د

هر فرض لمونځ د وخت په داخلېدو سره دې همداسې وکړي، او که وغواړي چې د فرض لمونځونو د وخت پرته نفلي لمونځ ادا کړي همدا کار دې وکړي.

په دې حالت کې - او هغې باندې د سختۍ لپاره - د هغې لپاره د ماسپښین او ماز‌یګر لمونځونه سره، او د ماښام له ماخوستن لمونځونو سره یوځای کول روا دي؛ ترڅو د هغې یو عمل د دوو لمونځونو لپاره اوسي: د ماسپښین لمونځ او د ماز‌یګر لمونځ. او یو د دوو لمونځونو لپاره اوسي: د ماښام او ماخوستن لمونځونه.

او یو د سهار د لمانځه لپاره، د پنځو وختونو پر ځای درې وخته وکړي.

او دوهم ځل یې بیا هم تکراروم، او وایم: کله چې دغه ښځه وغواړي ځان پاک کړي نو باید خپل شرمګاه ومینځي، او په یوې ټوټې یا داسې څه باندې یې بند کړي تر څو چې وینه بهر نشي، بیا دې اودس وکړي، او د ماسپښین لمونځ دې څلور رکعته وکړي، د مازیګر لمونځ دې څلور رکعته وکړي، د ماښام لمونځ دې درې رکعته وکړي، د ماخوستن لمونځ دې څلور رکعته وکړي، او د سهار لمونځ دې دوه رکعته وکړي، یعنې: قصر دې نه کوي، لکه څنګه چې ځینې عام خلک تصور کوي.

خو د هغې لپاره روا ده چې د ماسپښین او مازیګر لمونځونه سره یو ځای ادا کړي ، د ماښام او ماخوستن لمونځونه سره یو ځای ادا کړي، ماسپښین د مازیګر

سره یا په جمع تقدیم او تاخیر(١) سره ادا کړي، او همدارنګه د ماښام او ماخوستن لمونځونه په جمع تقدیم او تاخیر سره ادا کړي، او که وغواړي په همدې اودس سره نفل لمونځ ادا کړي هغې لپاره هیڅ اعتراض نشته.

سوال-34: د حیض په وخت کې په مسجد الحرام کې د ښځې شتون څه حکم لري؛ د خبرو او خطبو اوریدلو لپاره؟

جواب-34: د حائضې ښځې لپاره په مسجد الحرام یا بل کوم جومات کې پاتې کېدل روا نه دي، خو د هغې لپاره روا دي چې له جومات څخه تیره شي او یا له جومات څخه د اړتیا وړ شیان واخلي او یا ورته کارونه؛ لکه څنګه چې رسول الله -صلی الله علیه

وسلم- عايشې -رضی الله عنها- ته امر وکړ چې خمره[1] راوړی ، هغې وويل: هغه(خمرة) په جومات کې ده، او زه حيض لرم. هغه وفرمايل: ستا حيض ستا په لاس کې نه ده. که يوه حيض لرونکې ښځه له جومات څخه تيريږي او په جومات کې له وينې بهيدو څخه ډاډمنه وي، نو په هغې کې هيڅ حرج نشته.

مګر که هغه وغواړي چې ننوځي او کښيني، دا جواز نلري.

د دې خبرې دليل دا دی چې رسول الله -صلى الله عليه وسلم- د اختر د لمانځه پر مهال ښځو ته امر

[1] الخمرة: هغه غالۍ ده چې لمونح کوونکي ورباندې سجده کوي، او خمره ورته ځکه ويل کيږي؛ ځکه چې هغه مخ پټوي، يعني پوښوي يې.

کړی و چې د اختر لمانځه ته ولاړې شي (نابالغې، بالغې او حایضه ښځې) پرته له دې چې حیض لروونکې دې د جومات څخه لرې اوسي، دا په دې دلالت کوي چې د حائضې ښځې لپاره په جومات کې د خطبې اورېدلو او یا د درس او احادیثو اورېدل روا نه دي.

❃❃❃

په لمانځه کې د پاکوالي له احکامو څخه

سوال-35: ايا هغه مايع چې له ښځې څخه راوځي - که سپين وی او يا ژېړ- پاک دی که نجس؟ آيا په دې کې اودس لازم دی، سره لدې چې دوام دار شکل باندې راوځي؟ او که په وقفه شکل وي نو حکم څه لري، په خاص دول چې زياتره ښځې -او په تېره بيا لوستوونکې ښځې- دا طبيعي رطوبت ګڼي، چې هغې باندې اودس لازم نه دی؟

جواب-35: له خيړنې وروسته راته معلومه شوه: هغه مايع چې د ښځې له مثانې څخه نه راووځي، بلکې له رحم څخه راووځي، نو پاک دی، که څه هم پاک دی بيا هم اودس ماتوي؛ ځکه چې د اودس ماتونکي لپاره نجس والی شرط نه دی، همدارنګه باد چې له مقعد څخه راووځي، او هيڅ جسم نلري ، خو بيا هم اودس ماتوي.

په دې اساس، که د ښځې څخه په داسې حال کې ووځي چې اودس ولري نو اودس يې ماتيږي، اودس بايد تازه کړي.

که داومداره وي نو اودس نه ماتيږي، خو د لمانځه لپاره دې اودس وکړي کله چې وخت يې داخل شي، او په دغه وخت کې فرض او نفل لمونځونه، د قرآن

تلاوت، او نور مباح کارونه کولی شي چې د هغې لپاره حلال وي، لکه څنګه چې په دې اړه علماوو ویلي دي چې څوک سلس البول (رنځې متیازې ورځخه روانې وي او دی پرې نه پوهیږي) وي، او دغه حکم د سوال کوونکي د پاکوالي په لحاظ دی، نو هغه پاک دی، او د اودس د ناتیدو له مخې اودس یې ماتیږي مګر دا چې دوامداره وي، که دوامداره وي اودس نه ماتیږي، مګر ښځه باید د لمانځه لپاره تر هغه وخته پورې اودس ونکړي تر څو چې وخت یې پیل شوی نه وي او خپل احتیاط دې وکړي.

خو که دوامداره نه وي، او معمولا د لمانځه په وخت کې قطع کیده، نو تر هغه وخته پورې دې لمونځ وځنډوي چې هغه وخت قطع کیږي، که د وخت له

تېرېدو څخه ویره نه وي، او که د وخت له ختمېدو وېریدله، نو هغه باید اودس وکړي، او شرمګاه دې په یوې ټوټې سره تینګه کړي – احتیاط دی وکړي – او بیا دی لمونځ وکړي.

د لږ او ډېر فرق نشته؛ ځکه چې دا ټول له سبیل څخه وتلي دي، نو لږ او ډېر یې ماتوونکي دي، پر خلاف ددې چې د بدن له پاتې برخو څخه راووځي لکه وینه او کانګې، او دا اودس نه ماتوي، که لږ وي او که ډېر.

مګر دا چې د ځینو ښځو عقیده ده چې اودس نه ماتوي، زه د هغې په اړه نه پوهیږم، یواځې د ابن حزم -رحمه الله- له قوله چې وایي: دا اودس نه ماتوي. خو په دې اړه یې هیڅ دلیل نه دی یاد کړی، او که یې له

کتاب او سنتو او یا د صحابه وو له اقوال څخه دلیل راوړی وي نو دا به یې دلیل وی.

ښځه باید د الله څخه ویره ولري، او خپل پاکوالي ته دې لیواله وي؛ له پاکی پرته لمونځ نه قبلیږي که څه هم سل ځله لمونځ وکړي، بلکې ځینې علماء وايي: هغه څوك چې له پاکی پرته لمونځ وکړي کافر کیږي؛ ځکه چې دا د الله سبحانه وتعالی پر آیتونو مسخره کول دي.

سوال-36: که هغه ښځه د فرض لمانځه لپاره اودس وکړي چې مایعې اوبه یې دوامداره راوځي، ایا د هغې لپاره روا ده چې د فرض د لمانځه په اوداسه سره تر دویم فرض لمونځه پورې د نفل لمونځ او د قرآن کریم تلاوت وکړي؟

جواب-36: که ښځه د فرض لمانځه لپاره له اوله وخت څخه اودس وکړي، تر بل لمونځ وخته پورې کولای شي چې فرضي او نفلي لمونځونه او د قرآن کریم تلاوت وکړي.

سوال-37: آیا دغې ښځې لپاره د ضحا (څاښت) لمونځ د سهار په اودس سره صحیح دی؟

جواب-37: نه، دا نه صحیح کیږي؛ ځکه چې د ضحا (څاښت) لمونځ وقت په شریعت کې ټاکلی شوی دی، نو د وخت له پیلېدو وروسته ورته باید اودس وشي؛ ځکه چې دا د استحاضې په څیر ده، او رسول الله -صلی الله علیه وسلم- هغه ښځې ته چې استحاضه وي امر کړی چې د هر لمانځه لپاره اودس وکړي.

او **د ماسپښين وخت**: له لمر د زوال څخه تر مازيګر پورې دی.

او **د مازيګر وخت**: د ماسپښين د وخت له وتلو څخه د لمر تر ژیړ کيدو پورې ده، او د اړتيا په وخت کې د لمر تر لويدو پورې دی.

او **د ماښام وخت**: د لمر لوېدو څخه د ماښامني سوروالي د ورکيدو پورې دی.

او **د ماخوستن وخت**: د ماښامني سوروالي د ورکيدو څخه تر نيمې شپې پورې دی.

سوال-38: آيا دغې ښځې لپاره صحيح ده چې د ماخوستن په اوداسه سره د شپې لمونځ (قيام الليل) وکړي، کله چې نيمه شپه تيره شي؟

جواب-38: نه، که نيمه شپه تېره شوه، نو اودس دې بايد تازه کړي، او ځينو علماوو ويلي چې: د اودس تازه کولو ته اړتيا نشته.

او دا راجح قول دی.

سوال-39: د ماخوستن د لمانځه وروستی وخت څه وخت دی؟ او دا څنګه پيژندل کيدی شي؟

جواب-39: د ماخوستن د لمونځ وروستی وخت تر نيمې شپې پورې دی، دا پدې شکل پيژندل کيږي چې د لمر پريوتلو او د سهار را ختلو تر مينځ وخت په دوه مساوي برخو وويشل شي نو په لمړي نيمايي ماخوستن قضا شو، او هغه پاتي نيمايي د ماخوستن وخت ندی، بلکې د ماخوستن او سهار تر منځ يوه پرده ده.

سوال-40: که دغه ښځه چې دغه مایع په وقفه يي ډول ورځخه بهيږي اودس وکړي، او د اودس تر بشپړولو وروسته او تر لمانځه مخکې بيا وبهيږي، نو هغه بايد څه وکړي؟

جواب-40: که په وقفه يي ډول وي هغه دې بايد تر هغه وخته انتظار وباسي چې د مايع بهيدل ودريږي، خو که ښکاره وخت ونلري، کله وبهيږي او کله و نه بهيږي، نو د وخت له پیل وروسته دې بايد اودس وکړي، او لمونځ دې وکړي، پر هغې باندې هیڅ څه نشته.

سوال-41: دغه مایع که پر بدن یا جامو ولګیږي څه بايد وشي؟

جواب-41: که پاک وي نو پر هغې څه لازم نه دي، او که ناپاک وي – هغه څه چې د مثانې څخه راوتلي وي – نو باید ومینځل شي.

سوال-42: د هغه مایع څخه د اودس کولو لپاره، آیا یوازې د اودس د غړو مینځل کافي دي؟

جواب-42: هو، دا کافي ده که هغه پاک وي، او دا هغه څه دي چې له رحم څخه راوځي، نه د مثانې څخه.

سوال-43: څه وجه ده چې له رسول الله –صلی الله علیه وسلم– څخه داسې حدیث نه دی را نقل شوی چې پدې مایع سره اودس ماتیږي، حال دا چې ښځینه

صحابه د خپل دین په اړه د فتوا غوښتلو ته ډېرې لیوالې وې؟

جواب-43: ځکه چې دغه مایع له هرې ښځې څخه نه بهیږي.

سوال-44: که ښځه اودس ونه کړي، د هغې د ناپوهۍ له امله، هغه باید څه وکړي؟

جواب-44: هغه باید الله عزوجل ته توبه وباسي، او د علم له خاوندانو څخه پوښتنه وکړي.

سوال-45: ځیني خلک دا خبره تاسو ته منسوبوي چې تاسو ددې مایع لپاره اودس کول اړین نه بولئ؟

جواب-45: هغه څوک چې دا خبره ما ته منسوبوي، هغه رښتونی نه دی، او داسې ښکاري چې هغه زما د

خبرو څخه داسې پوهه شوي کله چې ما وويل: هغه پاک دی. هغه اودس نه ماتوي.

سوال-46: د ښځې د حیض څخه یوه ورځ مخکې لږ یا ډیر خړرنګه مایع بهر شي څه حکم لري، او دا مایع د تور نري یا نسواري تار په شکل او یا دې ته ورته وي؟ او که له حیض وروسته وي نو څه حکم لري؟

جواب-46: که دا د حیض د پیلیدو څخه وړاندې وي نو دا حیض دی، او دا د دردونو او د خیټې درد له لارې پیژندل کیږي چې معمولا حایضه ښځو باندې راځي.

هر چې خړوالی دی روسته له حیض څخه ، انتظار دې وکړي تر دې چې ختم شي ، ځکه حیض سره پیوسته خړوالی دا حیض دی؛ د عایشې رضی الله عنها د وینا پر اساس: بېړه مه کوه تر څو چې سپین مایع ونه وینې.

الله ښه پوهېږي.

❀❀❀

حيض ځينې احکام په حج او عمره کې.

سوال-47: حيض لرونکې ښځې د احرام دوه رکعته لمونځ ثنګه وکړي؟ حيض لرونکې ښځې ته روا ده چې په پټه کې د قرآن کريم آيت تکرار کړي او که نه؟

جواب-47: **لومړی**: بايد پوه شو چې احرام لمونځ نه لري؛ له رسول الله -صلى الله عليه وسلم- څخه ندي راغلي چې هغه د خپل امت لپاره د احرام لمونځ

مشروع کړی وي، په دې کې نه قولي نه عملي نه تقریري هیڅ قسم حدیث نشته.

دویم: هغه حیض لرونکې ښځه چې له احرام نه مخکې حیض ورباندې راغلی وي د احرام نیت کولای شي؛ ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم د ابوبکر رضی الله عنه مېرمن اسماء بنت عمیس رضی الله عنها ته امر کړی و، کله چې په ذوالحلیفه کې نفاسه شوه، هغې ته یې امر وکړ چې غسل وکړي،او د کپړې یوه ټوټه خپلې شرمګاه باندې ټینګه ونیسي، او احرام دې وکړي، او همدا حکم د حیض لروونکې ښځې لپاره هم دی، چې په خپل احرام کې پاتې شي تر څو چې هغه پاکه شي، بیا د کعبې طواف او سعي دې وکړي.

او هر چې د هغې دا پوښتنه :چې آيا هغه کولی شي قرآن ولولي؟ هو، حيض لرونکې ښځه د ضرورت يا مصلحت پر اساس د قرآن کريم تلاوت کولی شي، مګر د اړتيا او مصلحت پرته،که هغه يوازې دا غواړي چې د عبادت او الله ته د نږدې کيدلو لپاره لولي، نو دا غوره ده چې تلاوت دې ونه کړي.

سوال-48: يوې ښځې د حج لپاره سفر وکړ، او مياشتنی عادت يې د سفر له نيټې څخه پنځه ورځې مخکې راغئ، او ميقات ته له رارسيدو وروسته يې غسل وکړ او احرام يې وتاړه، پداسې حال کې چې هغه له مياشتني عادت څخه پاکه شوې نه وه، کله چې مکې مکرمې ته ورسيده، له حرم نه بهر پاتې کيدله، د حج او عمرې کوم مناسک يې اداء نه کړل، او دوه

ورځې په منا کې پاتې شوه، بیا پاکه شوه، بیا یې غسل
وکړ او د عمرې ټول مناسک یې اداء کړه پداسې حال
کې چې هغه پاکه وه، بیا یې وینه په داسې حال کې
ورباندې راغله چې د افاضې په طواف کې وه، خو د
شرم احساس یې وکړ او د حج مناسک یې بشپړ کړل،
او تر هغې یې خپل سرپرست خبر نه کړ مګر چې کله
خپل هیواد ته راورسیده، نو د دې حکم څه دی؟
جواب-48: په دې اړه حکم: هغه وینه چې د
افاضې طواف په وخت کې پرې راغلې وه، که هغه د
حیض وینه وي چې د هغې د طبیعت او دردونو له
مخې معلومېږي، نو د افاضې طواف صحیح نه دی، او
بیرته مکې ته باید ستنه شي؛ ترڅو د افاضې طواف
اداء کړي، او له میقات څخه دې د عمرې لپاره احرام

و تړي، او عمره دې له طواف او سعي سره اداء کړي، وینښتان دې لنډ کړي، بیا دې د افاضې طواف وکړي.

خو که دا وینه د حیض وینه نه وي، هغه طبیعي وینه وي چې معلومه ده، بلکې د سختې ګنې ګونې، ډار او یا داسې نورو شخه راوتلې وي، نو طواف یې صحیح دی د هغو کسانو په نیز چې د طواف لپاره اودس ضرور نه ګڼي.

که چیرته په اوله مسئله کې بیرته نشي ګرځیدلی، پدې معنا چې لیرې هیواد کې وي نو حج یې صحیح دی؛ ځکه چې هغه ددې شخه ډیر څه نشي کولی.

سوال-49: یوه احرام کوونکې ښځه د عمرې لپاره راغله، او مکې ته له رسیدو وروسته حیضورباندې

راغئ، او د هغې محرم (سرپرست) سمدستي سفر ته اړتیا لري، او په مکه کې د هغې څوک نشته، نو دا څه حکم لري؟

جواب-49: له هغه سره باید سفر وکړي، او په خپل احرام کې باید پاتې شي، بیا چې کله پاکه شي، بېرته دې راشي، که په سعودی عربستان کې وي؛ ځکه چې بیرته را تګ ورته اسانه دی، نه په کې څه سترېتیا شته، او نه پاسپورټ او یا بل څه ته ضرورت لري.

مګر که هغه اجنبۍ وي، او بیرته ستنیدل ورته ستونزمن وي، نو خپله شرمګاه دې یوې کپړې سره ټینګه کړي، طواف دې وکړي، سعی دې وکړي، ویښتان دې لنډ کړي، او په همدې سفر کې دې خپله عمره پای ته ورسوي؛ ځکه چې د هغې طواف

پدې وخت کې یو اړتیا ده، او اړتیا منع شوی څیز روا کوي.

سوال-50: په کومې مسلمانې ښځې چې د حج په ورځو کې حیض راشي، ایا د هغې دا حج کافي کیږي؟

جواب-50: دې پوښتنې ته تر هغه وخته ځواب نه شو ورکولی ترڅو پوه نه شو چې کله هغې باندې حیض راغلی؟ دا ځکه چې حیض د حج د ځینې عملونو مخه نه نیسي، او د ځینو مخه نیسي، نو طواف نه شي کولای پرته له دې چې پاکه وي، مګر نور مناسک په حیض سره هم ترسره کولی شي.

سوال-51: تیر کال مې د حج فریضه اداء کړه، او د طواف وداع او طواف افاضې پرته مې د حج ټول مناسک اداء کړل، ځکه چې شرعي عذر زما مانع شو

چې هغه دواړه ترسره کړم، نو زه په مدينه منوره کې
خپل کور ته لاړم په دې نيت چې يوه ورځ به بېرته
راځم، د دې لپاره چې طواف افاضه او طواف وداع به
ترسره کوم، او له شرعي چارو څخه د ناپوهۍ په
حالت کې مې له هر څه څخه ځان خلاص کړ، او
هر هغه څه مې وکړل چې د احرام په حالت کې
حرام دي، نو ما پوښتنه وکړه چې بېرته مکې ته
وګرځم او طواف وکړم، نو ماته وويل شو چې ستا
لپاره صحيح نده چې طواف وکړې، تا خپل حج باطل
کړ، ته بايد راتلونکي کال کې خپل حج له سره اداء
کړې، او يوه غوا او يا اوښ به هم ذبح کړې، آيا دا
صحيح ده؟ ايا بله د حل لاره شته؟ او هغه څه ده؟ ايا
زما حج باطل شو؟ ايا زه بايد بېرته حج اداء کړم؟

مهرباني وکړئ ما ته مشوره راکړئ چې څه وکړم الله دې برکت درکړي.

جواب-51: دا هم له هغه افتونو څخه دی چې له علم پرته فتوا ورکول کیږي، او ته په دې حالت کې باید مکې ته لاړه شي او یوازې طواف افاضه وکړي. او طواف وداع پر تا باندې نشته ځکه چې له مکې څخه د وتلو په وخت کې تا حیض درلود، او حیض لرونکې ښځې باندې د وداع طواف لازم ندی. د ابن عباس رضي الله عنهما د حدیث له مخې: هغه خلکو ته امر وکړ چې اخری عمل باید د کعبې طواف وي، مګر د حیض لروونکي ښځې لپاره یې تخفیف راوسته.

او د ابو داود په یوه روایت کې راغلي: **(چې ددوی اخري کار باید د کعبې طواف وي).**

ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته چې وویل شو چې صفیه رضي الله عنها د افاضې طواف وکړ، نو ویې فرمایل: «نو هغه باید لاړه شي». دا په دې دلالت کوي چې د حایضه ښځې څخه طواف وداع کول ساقط دی. مګر طواف افاضه باید ترسره شي، او دا چې له هر څه څخه دې په ناپوهۍ کې ځان خلاص کړ، نو دا کار تا لره کوم زیان نه رسوي؛ ځکه جاهل کس چې د احرام له ممنوع شیزونو څخه یو څه وکړي پر هغه څه لازم نه دي.

د الله تعالی پدی قول سره: {رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا}. [البقرة:286].

(اى زمونږه ربه! مونږ مه نيسه كه مونږ (څه حكم هېر كړو، يا مونږ غلطي وكړه).

الله تعالى وفرمايل: «ما وكړل»، او د هغه وينا: {وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ}. [الأحزاب:5].

(او په تاسو هېڅ ګناه نشته په هغه شي كې چې تاسو په كې خطا شئ او ليكن (ګناه شته د) هغه (كار) چې ستاسو زړونه د هغه قصد (اراده) وكړي) ټول هغه ممنوع څيزونه چې الله تعالى پر احرام كوونكى باندې منع كړې دي كه هغه يې د ناپوهۍ، هېريدل او مجبورۍ له امله وكړي، په هغه باندې هيڅ نشته، خو كله چې عذر رفع شي، بايد هغه څه پرېږدي چې هغه سره ورته ستونزه جوړه شوه.

سوال-52: که د نفاس لرونکې ښځې نفاس د ترویه (اتم د ذو الحجې) په ورځ پیل شي، او د حج ارکان بشپړ کړي پرته د طواف او سعې څخه، او لس ورځې وروسته دا ورته معلومه شوه چې اوس د پاکۍ لومړۍ مرحله کې ده، نو ایا ځان پاک کړي، او غسل دې وکړي، او پاتې نور عمل چې ور څخه پاتې ده چې هغه د حج طواف ده ترسره کړي، که نه؟

جواب-52: تر هغه وخته پورې غسل او طواف کول روا نه دي تر څو چې د طهارت په اړه ډاډه نه وي، او له دې پوښتنې څخه معلومیږي چې هغې وویل: (لومړۍ مرحله) چې هغې پورې پاکي نه ده لیدلې، نو باید پوره پاکي ووینې، نو کله چې پاکه شي نو غسل دې وکړي او طواف او سعې دې پرځای کړي.

که د طواف نه مخکې سعې وکړي نو هیڅ حرج نشته،
ځکه چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه د
حج په وخت کې د هغه کس په اړه پوښتنه وشوه چې
له طواف کولو مخکې یې سعې کړې وي، نو ویې
فرمایل: په دې کې هیڅ حرج نشته.

سوال-53: یوې ښځې د حیض په وخت کې د سیل له
میقات څخه د حج احرام وکړ، او کله چې مکې ته
ورسېده د اړتیا لمخې جدې ته ولاړه، نو په جده کې
یې ځان پاک کړ، ویښتان یې ومینځل، ویښتان یې
ګمنځ کړ، او بیا یې خپل حج بشپړ کړ، آیا د هغې حج
صحیح دی؟ ایا هغې لره کوم څیز لازم دی چې ویې
کړي؟

جواب-53: د هغې حج صحیح دی او پر هغې باندې هیڅ نشته.

سوال-54: زه عمرې ته روانه یم، او له میقات څخه تیره شوم په داسې حال کې چې ما حیض درلود، نو ما احرام و نه تړلو، او په مکه کې پاتې شوم تر څو چې پاکه شوم، نو له مکې څخه مې احرام وتړلو، ایا دا روا ده؟ یا زه څه وکړم؟ او ما باندې څه لازم دي؟

جواب-54: دا کار روا نه دی، او کومه ښځه چې عمره کول غواړي له احرام پرته د میقات څخه نه تیریږي که څه هم حیض ولري، هغه دې احرام وکړي او خپل احرام دې و تړي، او صحیح کیږي، د دې دلیل دا دی چې: د ابو بکر رضي الله عنه میرمن اسماء بنت عمیس رضی الله عنها ماشوم وزیږولو، او

رسول الله صلى الله عليه وسلم ذوالحليفه څخه خښکته کيده، د حجة الوداع لپاره، نو هغې رسول الله صلى الله عليه وسلم ته خبر وساوه چې: زه څه وکړم؟ هغه وفرمايل: **غسل وکړه، او د جامې په يوې ټوټې په ذريعه خپله شرمګاه ټينګه کړه او احرام کې داخله شه.**

د دې دليل دا دى چې: د ابو بکر رضي الله عنه ميرمن اسماء بنت عميس رضى الله عنها ماشوم وزيږولو، او رسول الله صلى الله عليه وسلم ذوالحليفه څخه خښکته کيده، د حجة الوداع لپاره، نو هغې رسول الله صلى الله عليه وسلم ته خبر وساوه چې: زه څه وکړم؟ هغه وفرمايل: «**غسل وکړه، او د جامې په**

یوې ټوټې په ذریعه خپله شرمګاه ټینګه کړه او احرام کې داخله شه».

او د حایضې ښځې وینه د نفاس لرونکې ښځې د وینې په څیر ده. نو موږ حیض لرونکې ښځې ته وایو چې که له میقات څخه تېره شي، او هغه د عمرې او یا حج اراده کړی وي، موږ ورته وایو: غسل وکړه، او د جامې په یوې ټوټې سره دې خپله شرمګاه ټینګه کړه او احرام کې داخله شه، او د استثفار معنا دا ده: چې د جامې په یوې ټوټې سره دې خپله شرمګاه ټینګه کړي او احرام کې دې داخله شي، که د حج لپاره وي او یا د عمرې لپاره وي، خو که احرام وتړي او مکې ته ورسېږي، خانې کعبې ته دې نه راځي، او طواف دې نه کوي ترڅو چې هغه پاکه شي.

له همدې کبله رسول الله صلی الله علیه وسلم عایشه رضی الله عنها ته چې د عمرې په وخت کې یې حایضه شوه، ورته یې وفرمایل: هغه څه وکړه چې حاجی یې کوي، پرته له دې چې د کعبې له طواف څخه تر څو چې پاکه شوې نه وې .

دا د بخاري او مسلم روایت دی. همدارنګه په صحیح البخاري کې عایشه رضی الله عنها ذکر کوي چې کله پاکه شوه نو د کعبې طواف، او د صفا او مروه سعی دې وکړي. دا په دې دلالت کوي چې که ښځه د حیض په حالت کې د حج یا عمرې احرام وتړي، او یا له طواف څخه مخکې ورباندې حیض راشي، نو تر هغه وخته پورې دې طواف او سعې نه کوي تر څو چې پاکه شي او غسل وکړي.

که په پاکوالي کې يې طواف وکړ، او د طواف له ختميدلو وروسته حايضه شوه، نو بايد دوام وکړي، او سعي دې وکړي که څه هم حايضه وي، او سر ويښتان دې لنډ کړي، او خپله عمره دې ختمه کړي؛ ځکه چې د صفا او مروه تر منځ سعې پاکوالي ته اړتيا نه لري.

سوال-55: زه او زما کورنۍ له ينبع څخه د عمرې لپاره راغلو، خو کله چې جدې ته ورسيدلو زما پر ښځې حيض راغى، خو ما له خپلې ميرمنې پرته خپله عمره بشپړه کړه، نو زما د ميرمنې لپاره څه حکم دى؟

جواب-55: ستا د ميرمنې په اړه حکم دا دى: چې تر هغې مودې پورې پاتې شي ترڅو چې پاکه شي، او

بيا دې د خپلې عمرې قضايي اداء کړي؛ ځکه چې کله صفيه رضی الله عنها حايضه شوه رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: «**ايا هغې موږ بند کړو؟** » هغوی وويل: **هغې د افاضې طواف کړيدی.** ويې فرمايل: "**هغه بايد لاړه شي**" او د هغه صلی الله عليه وسلم دغه وينا چې: «**ايا هغې موږ بند کړو؟**» دليل دی چې ښځه بايد پاتې شي – که د طواف افاضې څخه مخکې حايضه شي- تردې چې پاکه شي، او بيا دې طواف وکړي.

همدارنګه د عمرې طواف د افاضې د طواف په څير دی؛ ځکه چې دا د عمرې رکن دی، نو که ښځه د عمرې له طواف څخه مخکې حايضه شي، تر هغه

وخته پورې دې انتظار وباسي چې پاکه شي، بیا دې طواف وکړي.

سوال-56: ایا مسعا د حرم ځخه ده؟ ایا حایضه ښځه ورته ننږدې کېدلی شي؟ ایا هغه ځوک چې له مسعا ځخه حرم ته ننوځي د تحیة المسجد لمونځ وربانديې واجب دی؟

جواب-56: ځومره چې ځرګندېږي مسعا له جومات ځخه نه ده، نو له همدې امله یې د بیلولو لپاره تر منځ دیوال جوړ کړی، مګر هغه لنډ دیوال دی، او په دې کې هیڅ شک نشته چې دا د خلکو لپاره خیر دی؛ ځکه که هغه جومات کې داخل وی او هغه د جومات برخه ګرځیدلې وی، نو که ښځه کله د طواف

او سعې ترمنځ حایضه شوې وی نو هغه به د سعې کولو څخه منع شوی وی.

نو پدې برخه کې زما فتوا دا ده چې: که له طواف وروسته او له سعې څخه مخکې ورباندې حیض راشي نو سعي دې وکړي؛ ځکه مسعی (هغه ځای چې منډې په کې وهل کیږي) د جومات څخه نه ګڼل کیږي.

او هر چې تحیة المسجد ده، د هغې په اړه داسې ویلای شو: که څوک له طواف نه وروسته سعی وکړي، او بیرته جومات ته راشي نو تحیة المسجد دې وکړي، او که تحیة المسجد پریږدي نو هغه باندې څه نشته. غوره دا ده چې له موقع څخه ګټه پورته کړي، او دوه رکعته لمونځ دې وکړي؛ پدې ځای کې د لمانځه د فضیلت په خاطر.

سوال-57: حج مې وکړ، او میاشتنۍ عادت را باندې راغی، له حیا څخه مې چا ته څه و نه ویل، او حرم ته ننوتم، لمونځ مې وکړ، طواف مې وکړ، او سعې مې وکړه، نو زه باید څه وکړم، د یادونې وړ ده چې دغه وینه د نفاس څخه وروسته راغله؟

جواب-57: د حیض او نفاس په وخت کې ښځې ته روا نده چې لمونځ وکړي، که هغه په مکه کې وي، او که په خپل هیواد کې وي او یا په بل کوم ځای کې وي؛ د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وینا په اساس چې د ښځې په اړه فرمايي: «**ایا داسې نه ده چې کله حیض ولري نو لمونځ دی نه کوي او روژه دې نه نیسي؟**».

مسلمانانو په دې خبره اتفاق کړی چې د حايضې ښځې لپاره روژه نيول روا نه دي، او د هغې لپاره لمونځ هم روا نه دی.

او د دې ښځې په اړه چې دا کار يې کړی، هغه بايد الله ته توبه وباسي، او د هغه څه لپاره بخښنه وغواړي چې ور څخه پيښ شوي دی.

او د حيض په وخت کې د هغې طواف صحيح نه دی، او د هغې سعي صحيح دی؛ څکه چې راجح قول دا دی چې په حج کې له طواف څخه سعي ته وړاندېتوب ورکول جواز لري، له همدې امله بايد طواف تکرار کړي؛ څکه چې طواف افاضه د حج له ارکانو څخه يو رکن دی، او دوهم تحلل (خلاصون) له دې پرته نه شي کيدای.

نو په دې اساس دا ښځه له خپل مېړه سره – که واده شوې وي- تر هغه وخته کوروالی نه شي کولای چې طواف یې نه وي کړی، او که واده یې نه وي کړی تر هغه وخته پورې چې طواف یې نه وي کړی د نکاح عقد د هغې لپاره نه کیږي، او الله تعالی ښه پوهیږي.

سوال-58: که ښځه د عرفې په ورځ حایضه شي نو څه وکړي؟

جواب-58: که کومه ښځه د عرفې په ورځ حایضه شي، نو حج ته دې ادامه ورکړي، هغه څه دې وکړي چې خلک یې کوي، او د کعبې طواف دې نه کوي تر څو چې پاکه شي.

سوال-59: که ښځه د جمره عقبې د ویشتلو وروسته او د طواف افاضه د ادا کولو څخه مخکې حایضه شي، هغه او د هغې خاوند له یوې دلې سره مرتبط وي، نو دغه ښځه باید څه وکړي، پداسې حال کې چې د سفر څخه وروسته بیرته نشي راګرځیدلی؟

جواب-59: که د بیرته ستنیدو توان ونلري نو خپل شرمګاه باندې دې د کپړې یوه ټوټه ټینګه ونیسي، بیا د ضرورت له مخې طواف وکړي، او هغې باندې هیڅ شی نشته، او د حج پاتې اعمال دی بشپړ کړي.

سوال-60: که ښځه له نفاس څخه تر څلویښت ورځو مخکې پاکه شي، ایا حج یې صحیح دی؟ او که پاکي نهویني نو هغه دی څه وکړې، پداسې حال کې چې هغه د حج اراده ولري؟

جواب-60: که ښځه د نفاس څخه تر څلويښت ورځو مخکې پاکه شي، هغه بايد غسل وکړي، او لمونځ دې وکړي، او هر هغه څه دې وکړي چې پاکې ښځې يې کوي حتا طواف هم کولی شي؛ ځکه چې نفاس لپاره کمه اندازه نشته.

خو که هغه خپل پاکوالی ونه ويني، نو حج يې صحيح دی، خو تر هغه وخته پورې د کعبې طواف دې نه کوي تر څو چې پاکه شي؛ ځکه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم حيض لرونکې ښځه د کعبې له طواف څخه منع کړې ده، او پدې برخه کې نفاس لرونکې ښځه د حايضه ښځې په څير ده.

❃❃❃